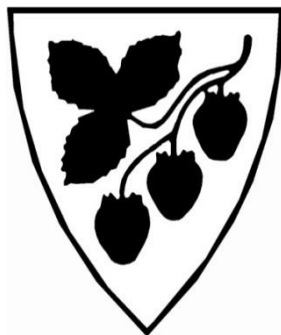

NORDDAL KOMMUNE

BUDSJETT 2017

ØKONOMIPLAN 2017 - 2020

Politisk handsaming:

Utval	Saknr	Dato
<i>Formannskap</i>		<i>07.11.16 og 28.11.16</i>
<i>Arbeidsmiljøutval</i>		<i>11.11.16</i>
<i>Ungdomsrådet</i>		<i>11.11.16</i>
<i>Eldreråd</i>		<i>16.11.16</i>
<i>Råd for likestilling av funksjonshemma</i>		<i>15.11.16</i>
<i>Offentleg ettersyn</i>		<i>30.11.16-14.12.16</i>
<i>Kommunestyre</i>	KS-	<i>15.12.16</i>

Innhold

Forord	3
Samandrag	3
1. Innleiing	4
2. Rammevilkår	4
Inntektssystemet	4
Folketal	5
Inntekter	6
3. Finans	8
a) Utbytte og renteinntekter	8
b) Renteutgifter og avdrag	9
c) Avskrivningar - avsettingar – bruk av fond.....	9
4. Drift	10
Til fordeling drift.....	12
Rådmann.....	12
Fellestenester	13
Skule og barnehage	14
Helse og omsorg	17
Teknisk, næring og miljø	19
5. Investeringar	22
6. Vedlegg	25
Budsjettskjema 1A	25
Budsjettskjema 1B.....	26
Budsjettskjema 2A	26
Budsjettskjema 2B.....	27
Årsverksplan.....	29

Forord

Det vil vere to versjonar av dette dokumentet, jfr økonomireglementet pkt 2.3:

1. Første versjon er rådmannen sitt framlegg til politisk handsaming
2. Andre versjon er vedteke budsjett og økonomiplan

Formannskapet har den 12. september 2016 gitt rådmannen ramme for økonomiplanen.

FS-105/16 Vedtak:

Formannskapet gjer rådmannen på 119 millionar til driftsbudsjett for perioden 2017 og 2018, der det er lagt inn avsetnad til å dekke eventuelt meirforbruk i 2016. Ramme for 2019 og 2020 vert på 118 millionar, med avsetnad til frie fond på 1,5 millionar. Rammene er gitt i 2016-kroner.

Formannskapet gjer ei ramme på 6 millionar til investeringar. Investeringane vert finansiert ved bruk av frie investeringsfond (elverkfondet).

Samandrag

Etter at ramma vart gitt til tenestene, har inntektsgrunnlaget endra seg vesentleg:

1. Eigedomsskatt frå verk og bruk vert om lag 5 millionar mindre enn første prognose
2. Vedtak om å redusere avdragsbetalinga vil gi ein reduksjon i avdrag på om lag 1 million, men aksjeutbytte og avkastning av fond ser ut til å bli mindre.
3. Konesjonskrafta kan sannsynleg seljast til ein høgare pris enn 2016. Eit anslag på 3 øre, som vil gje ei meirinntekt på 1,2 millionar på det volumet som vi har.

	Ramme
Ramme til fordeling 2017 - FS 12.09.16	118 772 000
Endring statsbudsjett og finanspostar	3 579 000
Reduksjon i eigedomsskatt	-5 000 000
Justering inntekter av konsesjonskraft	1 200 000
Ny ramme	118 551 000

Budsjettbehovet frå sektorane er på

	Budsjettbehov
Rådmann	2 967 000
Fellestener	9 745 000
Skule og barnehage	42 819 000
Helse og omsorg	54 749 000
Teknisk, næring og miljø	18 435 000
	128 715 000

Gap mellom ramme og behov

10 164 000

1. Innleiing

Kommunelova har krav om at kommunestyret ein gong per år skal handsame og vedta ein rullerande økonomiplan, jfr KL § 44. Det skal også vedtakast budsjett for komande kalenderår, KL § 45. Det er eit krav at budsjettet skal vere realistisk og at det skal ha eit resultat som dekker renter, avdrag og nødvendige avsetningar, KL § 46.

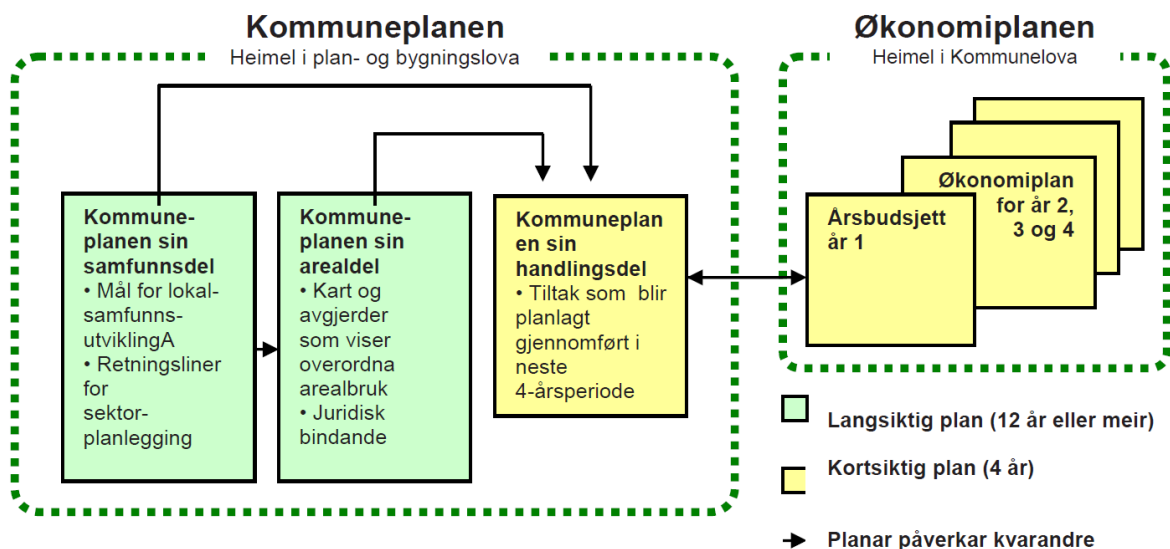
<http://www.lovdatab.no/all/tl-19920925-107-011.html>

Norrdal kommune legg fram budsjett 2017 og økonomiplan 2017-20 til samla handsaming og felles vedtak. Første år i økonomiplanen er budsjett for 2017.

Kommuneplanen 2007-2018 samfunnsdelen skisserar seks hovudmål.

- Endringsvilje og endringsevne
- Kommunal identitet
- NaKuHel (Natur, kultur og helse)
- Næringsutvikling
- Samferdsle
- Miljø og berekraftig utvikling

Samanhengen mellom kommuneplanen og økonomiplanen er som skissert i kommuneplanen:

2. Rammevilkår

Inntektssystemet

Frå og med 2017 har regjeringa lagt opp til vesentlege endringar i inntektssystemet for kommunane. Dette vart varsla i kommuneproposisjonen som vart lagt fram i mai 2016. Mange kommunar fekk store endringar mens Norrdal kommune såg ut til å ville kome ut med omtrent det same rammetilskot som tidlegare.

Da kommuneproposisjonen vart lagt fram såg det ut til at Norddal kommune ville få kr 458.000 meir med ny nøkkelfordeling. Med nye sektorvektar vert det ein reduksjon på kr 511.000.

KS har utarbeidd ein oversikt over gevinst/tap fordelt på sektor (1000 kr)

1000 kr	Samlet		Grunnskole		Pleie og omsorg		Kommunehelse		Sosialtjeneste		Barnevern		Barnehager		Administrasjon	
	Ny nøkkel	Ny sektor vekt	Ny nøkkel	Ny sektor vekt	Ny nøkkel	Ny sektor vekt	Ny nøkkel	Ny sektor vekt	Ny nøkkel	Ny sektor vekt	Ny nøkkel	Ny sektor vekt	Ny nøkkel	Ny sektor vekt	Ny nøkkel	Ny sektor vekt
1502 Molde	5 363	710	776	1 924	-2 187	-260	1 312	-192	5 159	-564	-1 004	-911	223	-224	1 084	939
1504 Ålesund	7 076	-2 755	5 892	1 452	-1 659	-3 263	660	-1 240	2 877	-799	-1 313	-1 135	-3 145	121	3 763	2 109
1505 Kristiansund	11 377	3 045	2 549	1 731	-212	1 226	1 353	-442	3 919	-121	287	325	2 632	-600	847	927
1511 Vanylven	-864	1 156	-848	90	-1 773	1 948	688	435	537	-136	-165	-304	962	-274	-265	-602
1514 Sande	-312	200	-1 053	-344	-317	1 156	170	371	915	-81	-65	-169	705	-239	-668	-495
1515 Herøy	-2 831	-1 389	-358	-833	-1 427	355	198	107	859	-293	-572	-504	-353	-192	-1 178	-30
1516 Ulstein	701	-3 240	66	-2 060	320	-733	-672	-68	2 915	-186	-406	-176	169	-35	-1 691	17
1517 Hareid	-3 355	9	-546	-225	-1 148	189	-32	71	972	-71	36	159	-590	38	-2 047	-152
1519 Volda	-3 756	-1 379	-1 055	-1 121	-2 792	577	-81	216	922	-301	-492	-417	990	-241	-1 250	-91
1520 Ørsta	-3 201	-631	-1 197	-1 075	-2 745	1 129	178	273	1 849	-330	-678	-508	540	-9	-1 148	-111
1523 Ørskog	-3 086	-779	-658	-532	-774	180	-29	171	485	-50	-122	-160	-173	-20	-1 815	-367
1524 Norddal	458	-511	-95	-620	-401	769	474	360	589	-62	-164	-201	-105	-60	160	-696
1525 Stranda	-3 568	-248	-1 877	-535	-2 460	1 072	113	440	1 223	-169	-327	-428	493	-212	-733	-417
1526 Stordal	438	-864	-51	-778	419	338	221	261	145	-21	-43	-25	438	-69	-690	-569
1528 Sykkylven	-2 092	-1 343	-687	-1 482	-1 796	570	-104	133	1 914	-175	-267	-105	475	-189	-1 627	-93
1529 Skodje	-3 262	-1 205	-808	-818	306	-208	-648	108	694	-163	-343	-183	-547	273	-1 917	-214
1531 Sula	-2 090	-753	222	-1 240	-1 280	368	-313	-30	1 058	-347	-623	-230	576	643	-1 729	81
1532 Giske	-2 276	-3 268	22	-2 396	379	-802	-562	35	482	-332	-429	46	-577	225	-1 591	-44
Møre og Romsdal	-17 322	-17 496	-14 946	-19 955	-28 598	21 070	6 312	6 981	45 449	-6 684	-8 995	-6 986	7 867	-4 023	-24 410	-7 899
Sum gevinst	32 715	8 971	9 769	5 197	3 954	26 337	9 736	8 951	45 449	0	562	960	16 142	1 301	6 241	4 073
Sum tap	-50 036	-26 467	-24 715	-25 152	-32 552	-5 267	-3 424	-1 971	0	-6 684	-9 557	-7 946	-8 275	-5 324	-30 650	-11 971

Folketal

Folketalet er viktig for kommunen på ulike måtar. I økonomiplanperioden må ein planlegge for utviklinga i folketal. Kommunen tek i mot rammetilskot som er berekna ut i frå innbyggjartal, alderssamansetting og ein del andre parametarar. Avstand til større sentra vart eit avgjerande parameter etter omlegging av inntektsgrunnlaget.

Statistisk sentralbyrå lagar prognoser for folketalutvikling. Eit berekning utifrå ei middels nasjonal folketalutvikling gjev følgjande tal for Norddal kommune (per 01.01):

	2016	2017	2018	2019	2020	Endring	Endring i prosent
0 år	7	14	13	13	13	6	86 %
1-5 år	80	72	69	62	63	-17	-21 %
6-12 år	145	139	138	136	127	-18	-12 %
13-15 år	72	58	57	62	63	-9	-13 %
16-19 år	101	108	106	93	92	-9	-9 %
20-44 år	399	398	386	383	366	-33	-8 %
45-66 år	513	503	501	493	484	-29	-6 %
67-79 år	218	230	235	242	248	30	14 %
80-89 år	79	84	87	82	90	11	14 %
90 år eller eldre	38	35	35	32	31	-7	-18 %
	1652	1641	1627	1598	1577	-75	-5 %

Per 1. juli 2016 var det registrert 1664 innbyggjarar i Norddal. Dette talet vert lagt til grunn som kriteriedata for rammetilskot for 2017.

Inntekter

Frie inntekter er rammetilskot, skatteinntekter (frå private og naturressursskatt), eigedomskatt, inntekter frå konsesjonskraft og andre ikkje øymerka statlege tilskot.

Konsesjonsavgifter frå Tafjord Kraftproduksjon AS og Rauma Energi AS går inn i det kommunale næringsfondet og kan berre disponerast etter nærare fastsette retningslinjer. Desse er difor ikkje rekna inn under frie inntekter.

Skatt og rammetilskot

KS si prognose med anslag på skatt og rammetilskott er på 117,2 millionar for 2017. Skatteinntektene er justert ned frå 47 millionar til 45,5 millionar.

Norrdal har hatt ein jamnare skatteinngang enn det som er landsgjennomsnittet. I prognosen frå KS er skatteinntektene auka frå 43,7 millionar i 2015 til 46,3 millionar i 2016, og til 47 millionar i 2017. Det er lite sannsynleg at skatteinntektene i Norrdal vil følgje landsgjennomsnittet. Utviklinga frå 2014 til 2015 viser at det var ei auke på under 1 %. Hittil i 2016 er skatteinngangen lågare enn det som er budsjettet.

Det vert lagt fram forslag om å auke skatteinntektene med 2 % i forhold til KS si prognose for inneverande år. Det kan vere i høgste laget, men ein del vert utjamna i inntektsutjamning.

Naturressursskatten er ein del av våre skatteinntekter og er om lag 10 millionar. Skatteloven § 18-2 fastset at eigar av kraftverk skal betale naturressursskatten med 1,1 øre per kilowattime.

Uttrekk frå regjeringa si endring av vilkåra og oppgåvene i statsbudsjettet for 2017:

På makro (landsnivå) har regjeringa justert for auka pensjonsutgifter, tidleg innsats i skulane, rusomsorg, helsestasjon/skulehelseteneste og rehabilitering bygg.

Nye oppgåver for kommunane er

    Aktiviseringsplikt for sosialhjelpsmottakarar under 30 år

    Dagtilbod for personar med rusproblem

På grunn av endring i fordelingsnøklane og vekting av nøklane kjem Norrdal kommune dårlegare ut enn tidlegare.

Forslag til frie inntekter ut frå KS si prognose og justerte skatteinntekter:

Norddal						
<i>Grønt hefte med justerte skatteinntekter</i>	Prognose ut frå statsbudsjett 06.10.16					
1000 kr	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Innbyggertilskudd (likt beløp pr innb)	37 965	37 856	38 792	38 915	39 003	39 003
Utgiftsutjevning	25 030	24 732	25 504	25 550	25 576	25 576
Overgangsordninger (INGAR fra 2009)	-107	508	-168			
Saker særskilt ford (inkl. helsestasjon skolehelse og aravg)	290	390	611	611	611	611
Småkommunetilskudd	5 475	5 475	5 543	5 543	5 543	5 543
Ordinært skjønn inkl bortfall av dif.arb.avg.	30	30	30			
Endring saldert budsjett 2014/2015/2016	-95	366				
RNB 2012-2015; Dok8:135 S (2015-15)	316					
Sum rammetilsk uten inntektsutj	68 904	69 357	70 312	70 619	70 733	70 733
Netto inntektsutjevning	-143	-182	-71	-71	-71	-71
Sum rammetilskudd	68 761	69 175	70 241	70 548	70 662	70 662
Rammetilskudd - endring i %	0,0	0,6	1,5	0,4	0,2	0,0
Skatt på formue og inntekt	43 658	44 600	45 500	45 500	45 500	45 500
Skatteinntekter - endring i %	0,9	2,2	2,0	0,0	0,0	0,0
Sum skatt og rammetilskudd (avrundet)	112 419	113 775	115 741	116 048	116 162	116 162

Sum - endring i %		1,2	1,7	0,3	0,1	-
<i>Ekstra skjønn tildelt av fylkesmannen</i>	750	655				

Med eit optimistisk skatteanslag vert det ei kroneauke på 1,7 %. Med nye oppgåver og ein deflator på 2,5 % vil Norddal kommune få reelt mindre til drift i 2017.

Eigedomsskatt

Norddal kommune har i mange år skrive ut eigedomsskatt på verk og bruk og dette vert også føreslått for perioden 2017-20. Dei største objekta som er skattlagt er Tafjord Kraftproduksjon AS sine anlegg.

Grunnlaget for eigedomsskatt på kraftproduksjon er eigedomsskattegrunnlaget som vi får frå Skatteetaten. Eigedomsskattegrunnlaget for andre verk og bruk er takst som står fast i 10 år.

Eigedomsskattegrunnlaget for 2017, som vi har motteke frå Skatteetaten, viser at grunnlaget er redusert med 853 millionar. Det fører til at eigedomsskatten vert redusert med 6 millionar i 2017 i forhold til 2016.

Eigedomsskattegrunnlaget vert fastsett ut frå gjennomsnittsberekning for fem år. Den store nedgangen i eigedomsskattegrunnlaget for kraftselskapa kjem av at kraftprisen i 2010 var mykje høgare enn i 2015.

Frå Tafjord Kraftproduksjon har vi fått denne forklaringa:

«Med så lave priser som det var i 2015 kontra 2010, så gir dette store utslag i eiendomsskattegrunnlaget når resten er noenlunde likt. Trolig vil nok eiendomsskattegrunnlaget også gå ned for 2018. Øre pr kWh i 2011 = 0,3654. Prisen blir nok lavere, men differansen vil være mye mindre enn mellom 2010 og 2015» (Prisen i 2015 var 0,1979).

Etter vedtak i sak 096/16 i kommunestyret 27.10.2016 er det budsjettert med auka eigedomsskatt i åra 2018 – 2020. Dette krev eit vedtak om eigedomsskatt for heile kommunen, og ikkje berre for verk og bruk. Første året er budsjettert med netto 5 millionar og åra 2019 og 2020 med 7 millionar.

Konsesjonskraft

Konsesjonar i samband med Tafjord Kraft si utbygging i Tafjord, gjev Norddal kommune høve til å ta ut konsesjonskraft, totalt 59,9 GWh. Kommunen kan ikkje nytte meir enn det ålmenne forbruket i kommunen. Møre og Romsdal fylke overtar og disponere det resterande. Etter eigen avtale med fylket har vi fått disponert ein del av deira volum, slik at vi i 2016 kunne ta ut om lag 41 GWh. Kommunen har fått ny avtale med same volum for 2016 og 2017. Norddal kommune disponerer konsesjonskrafta med å selje den vidare på årskontrakt. Prisen som må betalast til Tafjord Kraft AS vert fastsett av Olje- og Energidepartementet, og saman med kostnader for å ta ut krafta utgjer dette om lag 12 øre per kWh. Marknadsprisen på kraft var 28,6 øre/kWh i 2015, og det ga ei netto inntekt på 7,1 millionar Ved sal av krafta i november 2015 vart det oppnådd ein pris på 21,78 øre. Det gir ei prognose på netto inntekt på 4 millionar i 2016.

Vi skal selje konsesjonskrafta siste veke i november. LVK opplyser at det hittil er oppnådd prisar på 25 -27 øre på eittårskontraktar for 2017. Med ein optimistisk prognose vert det foreslått å budsjettere med netto inntekt på konsesjonskraft på 5,2 millionar i 2017.

3. Finans

a) Utbytte og renteinntekter

(1000 kroner)	Rekneskap		Budsjett		Økonomiplan		
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Utbytte Tafjord Kraft	3 806	1 737	850	650	650	650	650
Rente ansvarleg lån Tafjord Kraft	545	487	250	300	300	300	300
Avkastning Elverk-fond	1 138	1 239	800	600	600	600	600
Renter bankinnskott	297	240	100	100	100	100	100
Andre renteinntekter, startlån	66	70	50	100	100	100	100
Sum renteinntekter og utbytte	5 852	3 773	2 050	1 750	1 750	1 750	1 750

Tafjord Kraft AS har varsla eigarkommunane om at utbytte må reduserast på grunn av krava til eigenkapital. Ålesund kommune har med sine 50,1 % aksjar budsjettert med 7,5 millionar i utbytte i 2017. Norddal kommune har 4,275 % og det vil gi utbytte på om lag kr 650.000. Avkastning på Elverk-fondet er budsjettert med ei vesentleg lågare avkastning ettersom inneståande i forvaltninga vert mindre.

Det er budsjettert med 3 % avkastning på forvaltningskapitalen/elverkfondet.

b) Renteutgifter og avdrag

Gjeldsnivået auka vesentleg i 2016, men vil bli redusert i økonomiplanperioden.

Nibor vil ligge noko over styringsrenta, og i tillegg tar Kommunalbanken og KLP kommunekreditt eit marginpåslag på Nibor. I budsjettet og økonomiplan er det lagt inn renter på 1,75 % – 1,95 %.

Renteutgifter er berekna ut frå at det ikkje vert nye låneopptak i perioden.

	Rekneskap		Budsjett		Økonomiplan		
(1000 kroner)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Renteutgifter	6 961	6 122	5 951	5 100	5 000	4 800	4 600
Kalkulatoriske renter sjølvkost	-329	-394	-260	-260	-260	-260	-260
Sum renter	6 632	5 728	5 691	4 840	4 740	4 540	4 340
Avdragsutgifter	11 974	12 270	12 180	12 500	13 000	14 000	14 000
Sum renter og avdrag	18 606	17 998	17 871	17 340	17 740	18 540	18 340

Kalkulatorisk rente sjølvkost er berekna rente for investeringar innan renovasjon, vatn, avløp, slam, feiing og fjernvarme. Denne renta vert belasta dei ulike sjølvkostområde og motpost vert inntekt på budsjettskjema 1A. Kalkulatorisk rente går inn i grunnlaget ved fastsetting av årlege gebyr.

c) Avskrivningar - avsettingar - bruk av fond

Avskrivning i kommunerekneskapet vert ikkje belasta drift, men vert ført på dei ulike tenestene i KOSTRA. Unntaka er sjølvkostområda, vatn, avløp, slam, renovasjon, feiing og fjernvarme. Her vert dei einskilde områda belasta for avskrivning og rekna inn i grunnlaget for fakturering. Motpost for desse avskrivningane vert ført som inntekt i budsjettet.

Avsettingar til disposisjonsfond er meint å vere ei avsetting for å dekke inn delar av forventa meirforbruk i 2016.

Avsetting og bruk av bundne fond er avsettingar for konsesjonsavgifta.

4. Drift

Rådmannen har over tid arbeidet med å finne løysingar for å redusere driftsnivået.

Kraftinntektene vart vesentleg redusert i 2016 og det vart naudsynt å ta ned driftsnivået med inntil 8 millionar i forhold til nivået i 2015.

Største delen av utgiftene i budsjettet er knytt til løn. Ut frå ein gjennomsnittleg årskostnad på årsverk, vart det vedteke å redusere drifta med inntil 13 årsverk. Rådmannen har i budsjettet redusert med 4 årsverk på kvar sektor, og med eitt årsverk i sentraladministrasjonen. Dette skulle gje ei innsparing på 7,8 millionar i høve til driftsnivået i 2015.

Pensjon

For 2017 er det budsjettere med følgjande pensjonsutgift for å dekke betaling av premie:

Fellesordninga og sjukepleiarar 20 %. Det er det same som opphavleg budsjett i 2016.

Lærarar 12 %.

Kommunen får prognose på premieavvik frå KLP og SPK. Premieavviket er differansen mellom betalt premie og berekna kostnad. Premieavviket varierer mykje frå år til år.

Premieavviket skal vere ein del av skjema 1B, og det er vald å legge ansvaret til rådmann.

Lønns- og prisvekst

Prisveksten for kommunale varer og tenester (deflator) var 2,5 % i 2016.

Etter sentrale forhandlingar i 2016 er det avtale om 2 % lønsauke frå 1. august 2017.

KOSTRA-analyse

Det er vald å gjere ei analyse mot våre nabokommunar og kostragruppe 6. Det er ulike driftsutfordringer for dei ulike kommunane, men det kan vere greitt å ha som grunnlag for å vurdere eigen drift.

Utvalgte nøkkeltall, kommunekonsern - 2015	1524 Norddal	1525 Stranda	1526 Stordal	1523 Ørskog	Kostragruppe 06
Finansielle nøkkeltall					
Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	0,3	3,8	-1,2	-2,9	0,9
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	-1,7	0,1	-0,8	-2,6	3,4
Frie inntekter i kroner per innbygger	68 505	54 922	72 947	56 207	69 891
Langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter	305,6	334,5	252	302	219,7
Arbeidskapital ex. premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter	24,2	13	56,5	40,2	27,3
Netto lånegjeld i kroner per innbygger	159 194	139 406	125 541	68 520	78 475

Brutto driftsresultat er resultatet før renteinntekter og renteutgifter. Norddal kommune bør ha som mål å ha eit brutto driftsresultat på 3 %.

Av våre nabokommunar er det berre Stranda kommune som kjem ut med eit positivt netto driftsresultat. Norddal kommune hadde eit negativt netto driftsresultat på 3,3 millionar. På grunn av bruk av fond kom ein ut med rekneskapsmessig mindreforbruk.

Ein kan merke seg at Norddal har passert Stranda i netto lånegjeld per innbyggjar.

Utvalgte nøkkeltall, kommunekonsern - 2015	1524 Norddal	1525 Stranda	1526 Stordal	1523 Ørskog	Kostra- gruppe 06
Prioritering					
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager	123 562	118 289	161 409	149 657	134 803
Netto driftsutgifter grunnskolesektor (202 grunnskule, 215 skulefritidstilbod, 222 skulelokale, 223 skuleskyss), per innbygger	20 680	14 515	16 824	13 118	17 647
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, kommunehelsetjenesten	6 551	2 894	4 252	3 598	5 047
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, pleie- og omsorgtjenesten	27 643	16 343	23 102	21 983	27 645
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år	489	852	1 294	2 960	3 293
Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten	4 591	4 484	557	7 842	13 655
Netto driftsutgifter, administrasjon og styring, i kr. pr. innb.	9 680	5 606	9 325	5 945	11 210

Prioriteringsindikatorane i Kostra skal seie noko om kor mykje av kommunen sine pengar som går til kvart enkelt tenesteområde. Ei teneste vil vere høgt prioritert når ein kommune vel å bruke store delar av sine ressursar på ei bestemt teneste. Ei forklaring på vesentlege forskjellar mellom kommunar kan vere at kommunen har relativt høgt utgiftsbehov knytt til tenesta. Dette vert delvis korrigert for når ein ser på utgifter per person i målgruppa.

Norddal kommune har prioritert skulesektoren høgt.

For helsesektoren er 2015 eit unntaksår da det måtte leigas inn vikarar som hadde høg kostnad.

Til fordeling drift

Rådmann

Budsjettområdet består av 1 årsverk som rådmann og 1 årsverk som ordfører.

Politisk styring

Det vert val i 2017, og ekstra kostnader er berekna til om lag kr 100.000.

Revisjon

Det er ikkje kome budsjettforslag frå kommunerevisjonen. Budsjettposten er berekna ut frå ei auke etter deflator.

Reservert lønsoppgjer

Verksemdene har ikkje tatt med dei lønskostnadene som vil kome på grunn av dei lokale forhandlingane. For at verksemdene skal få godskrive dette, er det tatt med i den overordna budsjettposten.

Reservert består av:

Auking lønsforhandling 2016 kap 3.4 og 5	kr 300.000
Sentralt oppgjer 2017 - frå 1. september	kr 850.000
Arbeidsgjevaravgift	kr 150.000

Pensjonspremieavviket er omtala på overordna nivå under drift.

Kyrkja og andre livssyn

Tilskot til Storfjord kyrkjelege fellesråd vert regulert med deflator på 2,5 %. Tilskot til andre livssynsorganisasjonar kan variere noko frå år til år. Budsjettposten er uendra.

Rådmann	Rekneskap 2015	Regulert budsjett 2016	Budsjettbehov 2017
Politisk styring	1 701 365	1 478 000	1 533 000
Revisjon	651 868	687 000	713 000
Rådmannsleiiing	2 617 438	1 810 470	1 789 000
Reservert lønsoppgjer	0	239 875	1 300 000
Pensjonspremieavvik	2 773 066	-3 923 000	-3 992 000
Kyrkja	1 630 000	1 530 000	1 570 000
Andre livssyn	50 439	54 000	54 000
Sum	9 424 176	1 876 345	2 967 000

Fellestenester

Etter ny organisasjonsmodell består fellestenester av økonomi, personal, IKT, servicetorget, beredskap og informasjon og flyktingteneste.

Årsverksplan faste stillingar	Årsmelding 31.12.2014	30.09. 2015	April 2016	Plan 2017 -2020
Fellestenester				
Fellestenester	10,7	8,7	8,7	8,2
Beredskap og informasjon		0,6	0,6	0,4
Flyktingteneste			1,0	0,5
Sum Fellestenester	10,7	9,3	10,3	9,1

I fellestenester er budsjettet teke ned med nesten kr 600.000 i forhold til regulert budsjett for 2016. I tillegg til at det er redusert med 0,5 årsverk er det redusert på kontingentutgiftene, som var overbudsjettet i 2016. På den andre sida er auka utgifter på kjøp av tenester hos skatteoppkrevjaren.

Flyktingtenesta vil få eit underskot sjølv med reduksjon med 0,5 årsverk. Tilskota vert redusert for kvart år, og budsjett tilnærma null i 2016 kjem av at ein hadde lagt inn tilskot for 5 nye flyktingar. Tilskot for nye flyktingar kjem same året som dei vert busette, sjølv om dei kjem seint på året.

Norddal kommune fekk tilskot til å utarbeide ein regional beredskapsplan i 2016. Tilskotet førte til at kommunen sine utgifter berre var til folkevarsling, som vert utbetalt til Åknes-Tafjord IKS. For komande år vil ansvaret for beredskap også ha lønsutgifter.

Fellestenester	Rekneskap 2015	Regulert budsjett 2016	Budsjettbehov 2017
Fellestenester	7 502 194	9 335 715	8 762 000
Flyktingteneste	-1 062 943	4 800	543 000
Beredskap	370 170	310 025	440 000
Sum	6 809 421	9 650 540	9 745 000

Skule og barnehage

Sektoren for skule og barnehage består av skulane, barnehagane, kulturskulen, kultur, frivilligsentral, bibliotek og barnevern.

Utvalgte nøkkeltall, kommunekonsern - 2015	1524 Norrdal	1525 Stranda	1526 Stordal	1523 Ørskog	Kostra- gruppe 06
Andel barn 1-5 år med barnehageplass	91,2	89,3	88,6	94,8	89,2
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	11,6	6	8,7	13,4	10,4
Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner per barn i kommunal barnehage	160 568	153 240	211 949	208 173	176 966
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole, skolelokaler og skoleskyss (202, 222, 223), per elev	158 586	122 631	100 851	115 602	165 397
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 8.-10.årstrinn	7,8	13,7	12,6	13,9	8,8

Driftsutgiftene i barnehagane har over tid vore relativt låge i Norrdal kommune. Skulen har som tidlegare nemnd vore høgt prioritert, det er liten gruppestørrelse i ungdomsskulen og det er relativt stor andel av barn som får spesialundervisning.

Årsverksplan faste stillingar	Årsmelding 31.12.2014	30.09. 2015	April 2016	Plan 2017 -2020
Skule og barnehage				
Fellesområde skule/barnehage	1,0	1,0	1,0	1,0
Valldal skule	29,0	29,9	30,7	31,5
Eidsdal skule	12,4	12,7	11,9	10,9
Dalsbygda barnehage	4,3	4,3	4,7	4,3
Syltebøen barnehage	14,4	14,9	14,0	11,4
Kulturskulen	3,1	3,1	3,0	3,0
Kultur	1,5	0,5	0,4	0,2
Frivilligsentralen	0,5	0,5	0,5	0,5
Bibliotek	1,4	1,4	1,4	1,4
Sum Skule og barnehage	67,6	68,3	67,6	64,2

I budsjettet for 2017 er det budsjettert med 0,3 årsverk meir enn det bemanningsplanen la opp til. Det er auka med 0,2 årsverk grunna barnetal i Dalsbygda og 0,1 på SFO i Eidsdal.

Fellesområde skule barnehage

Fellesområdet dekker utgiftene til kommunalsjef, PPT, skoleskyss og ein del fellessatsingar. Utgifter til PPT vert redusert i 2017.

Valldal skule

Behovet for spesialundervisning og spesiell tilrettelegging for einskildelevar hadde ein kraftig auke gjennom skuleåret 2015-2016. 18 elevar har i dag vedtak om spesialundervisning. 4 av desse er tildelt ressursar med omfang i tid på 1:1. I tillegg har 8 elevar vedtak om norskopplæring for framandspråklege.

Det er i budsjettet lagt opp til at behovet for SFO- tilbud er uendra frå vår til haust 2016.

Omfanget av undervisning for flyktningar vil truleg bli på same nivå i 2017 som for inneverande budsjettår. Lønnsbudsjettet er ført vidare for ei gruppe innvandrarak og betalande arbeidsinnvandrarak på kveldstid og ei gruppe med flyktningar og innvandrarak med rett på slik opplæring på dagtid.

Eidsdal skule

Vidareføring av driftsnivået haust 2016. Kan verte reduksjon i timar til spesialundervisning frå hausten 2017. Dette er ikkje rekna inn.

På SFO har ein auka budsjettet etter politisk vedtak om heilårleg tilbud. Talet på brukarak er så lågt, at vidareføring av tilbudet må vedtakast politisk.

Dalsbygda barnehage

Auke i ramma grunna for lågt budsjett i 2016. I tillegg er det lagt inn ei 20% assistentstilling. Ein ser at det mest truleg blir behov for dette, om vi skal ta inn dei som søker om plass. Kanskje allereie frå nyttår. Ein balanserer mellom ei og to grupper. Inntekt i form av foreldrebetaling er usikker, avheng av tal søknadar om redusert foreldrebetaling.

Syltebøen barnehage

Vidareføring av driftsnivået for hausten 2016. Inntekt i form av foreldrebetaling er usikker, avheng av tal søknadar om redusert foreldrebetaling. Kan verte knappe rammer grunna politisk vedtak om heilårleg tilbud.

Kulturskulen

Vidareføring av driftsnivået for hausten 2016. Tal brukarak er usikkert, men budsjetterer med søkjartal som i dag.

Kultur

Vidareføring av driftsnivået for hausten 2016. Vart omorganisert og redusert i stillingsomfang våren 2016.

Kulturtilskot til drift er redusert med 200 000.- samanlikna med 2016. Kulturmidlar om lag på nivå med 2016. Tilskot anlegg redusert med 290 000.-

For administrering av Martin Linge huset må det vere ein driftskoordinator i 20% stilling. Inntekter skal balansere utgifter.

Frivilligsentralen

Drifta er budsjettert med netto utgift på kr 398.000. Statleg tilskot på kr. 210 000.- kjem som del av rammetilskotet.

Bibliotek

Vidareføring av budsjett for 2016.

Barnevern

Grunna stor auke i tiltak og omfattande saker, var budsjett for 2016 for lågt. Det er rapportert omfattande saker som vert gjennomført i 2017.

Skule og barnehage	Rekneskap 2015	Regulert budsjett 2016	Budsjettbehov 2017
Fellesansvar skule/barnehage	3 680 164	3 081 000	3 160 000
Valldal skule	16 447 405	16 380 254	18 296 000
Eidsdal skule	8 589 627	7 928 213	7 861 000
Dalsbygda barnehage	2 023 287	2 167 331	2 297 000
Syltebøen barnehage	6 055 004	6 479 292	5 948 000
Kulturskulen	1 362 516	1 219 132	1 196 000
Kultur	1 154 595	934 025	667 000
Frivilligsentralen	232 220	230 342	400 000
Bibliotek	970 379	940 332	956 000
Barnevern	1 638 535	1 320 000	2 038 000
Sum	42 153 732	40 679 921	42 819 000

Helse og omsorg

Utvalgte nøkkeltall, kommunekonsern - 2015	1524 Norddal	1525 Stranda	1526 Stordal	1523 Ørskog	Kostra- gruppe 06
Legeårsverk pr 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	18,2	13	19,6	16,4	18,4
Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjon	15,4	10,8	20,3	13,5	17
Korrigerte brutto driftsutg pr. mottaker av hjemmetjenester (i kroner)	292 432	282 112	235 696	241 268	225 647
Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass	1 168 038	882 024	800 737	978 538	1 068 332

Både Norddal og Stranda har relativt høge kostnader til heimetenesta. Det kan ha samanheng med at det er store geografiske område som skal dekkast. At Norddal har høgaste utgift per kommunal plass i institusjon, kan tyde på at tenesta er omfattande. Det har nesten ikkje vore utgifter på mottaksklare pasientar frå sjukehus, og det viser at kapasiteten er god. Det er ein mål å snu omsorgstenesta til å vere meir heimebasert og mindre basert på institusjon. Ein må endre praksis med tildeling av teneste, til å vere ut i frå brukar sine behov og ikkje etter kapasitet.

I omstillingsprosessen som gikk forut for økonomiplanen for 2015-2018 vart det vedteke å redusere med 7,1 årsverk. Det var NAV/sosialtenesta, samordna bruk av ressursar, reduksjon sjukeheimsplassar, omsorgsnivå på døgnbemanna omsorgsbustader og funksjonen nattevakt. Det er gjennomført.

For å redusere ytterlegare i årsverka vert det prioritert å redusere tenester som ikkje er lovpålagde, og å verne kjerneproduksjon.

Prosjektet God helse vert vidareført etter politisk vedtak. Utgiftene til Kraftsenteret er samordna med heimetenestene.

Årsverksplan faste stillingar	Årsmelding 31.12.2014	30.09. 2015	April 2016	Plan 2017 -2020
Helse og omsorg				
Fellesområde helse/PLO		1,0	2,0	1,5
Helse	9,0	8,6	8,6	8,6
God helse		0,5	0,5	0,5
Kraftsenteret		0,5	0,5	0,0
Sosial-NAV	1,0	1,0	0,5	0,5
Pleie og omsorg - heimetenester	37,5	37,9	33,2	32,2
Pleie og omsorg - institusjon	40,5	38,7	34,5	34,0
Sum Helse og omsorg	87,9	88,2	79,8	77,3

Fellesområde helse/PLO

Fellesområdet var nyoppretta i 2016. I tillegg til kommunalsjef er det eit årsverk på merkantile oppgåver i institusjon og heimetenestene. Det planlagt å redusere dette området med 0,5 årsverk.

Helse

Regjeringa har bestemt at det frå 2017 skal vere etablert KAD-plassar (Kommunale Akutt-Dagplassar) Norddal kommune har løyst den pålagde oppgåve med avtale om samarbeid med Ålesund kommune, og plassane vert etablert frå og med 1. mars 2017. Dette fører til ei auke i kostnadene på om lag kr 800.000, som er lagt inn i budsjettet.

Regjeringa har i statsbudsjettet gitt signal om at kommunane skal få auka ansvar for psykiatri, helsesøsterressursar og personar med rusproblem. Dette er ikkje konkretisert, og utgiftene er **ikkje** lagt inn i budsjettet.

Sosial-NAV

I tidlegare omstillingsprosess er det redusert med 0,5 årsverket. Området har ikkje vore i fokus for ytterlegare reduksjon denne gongen.

Pleie og omsorg

I budsjettet for 2017 er det foreslått å redusert med 1 årsverk på lærling og 0,5 årsverk i heimetenestene.

Helse og omsorg	Rekneskap 2015	Regulert budsjett 2016	Budsjettbehov 2017
Fellesområde helse/PLO	0	2 314 030	1 650 000
Krav om kutt, utan spesifikasjon		-4 072 000	
Helse	8 520 715	8 131 082	9 122 000
Sosial-NAV	1 414 800	1 133 400	1 119 000
Pleie og omsorg - heimetenester	20 424 367	21 928 165	21 263 000
Pleie og omsorg - institusjon	23 347 087	23 732 283	21 595 000
Sum	53 706 969	53 166 960	54 749 000

Teknisk, næring og miljø

Utvalgte nøkkeltall, kommunekonsern - 2015	1524 Norddal	1525 Stranda	1526 Stordal	1523 Ørskog	Kostra- gruppe 06
Sykkel-, gangveier/turstier mv. m/kom. driftsansvar per 10 000 innb.	103	13	186	52	141
Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere	21	27	19	25	36
Årsverk i brann- og ulykkesvern pr. 1000 innbyggere	1,21	0,43	0,35	0,05	..
Årsgebyr for vannforsyning - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret+1)	4608	3326	2490	3279	4057
Årsgebyr for avfallstjenesten - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret+1)	3299	2869	2737	2892	3080
Gj.snittlig saksbehandlingstid for opprettelse av grunneiendom. Kalenderdager	42	43	70	64	..
Bto. dr.utg. i kr pr. km kommunal vei og gate	147 089	165 099	125 444	83 756	93 439

Bildet for tekniske tenester er at Norddal kommune har relative store ressursar på brann og på sjølvkosttenestene.

Årsverksplan	Årsmelding	30.09.	April	Plan
faste stillingar	31.12.2014	2015	2016	2017 -2020
Teknisk, næring og miljø				
Fellesområde TNM			1,0	1,0
Teknisk drift	3,5	3,5	4,0	3,0
Teknisk drift - sjølvkost	1,0	0,0	0,0	0,0
Plan bygg oppmåling og brann	2,0	1,0	1,8	2,8
Næring	2,8	2,0	2,0	1,5
Næringsfond			0,0	0,0
Eigedomsforvaltning	12,5	12,4	10,5	8,5
Sum Teknisk, næring og miljø	21,8	18,9	19,3	16,8

Teknisk avdeling

Det er redusert med eit årsverk. Det vart inngått avtale med Stordal kommune om vaktamarbeid. Dette gir ei innsparing på vaktgodtgjersle. Det er budsjettert med same beløp som i 2016 til vedlikehald av vegane og til brøyting.

Teknisk drift sjølvkost

Sjølvkostområda skal i utgangspunktet balansere. På renovasjon er det eit negativt fond på kr 926.000 per 31.12.2015, som må dekkast inn. Etter planen skal området ta inn kr 620.000 meir enn å dekke årets kostnader. På utgiftssida har vi utgiftene med fjernvarmeprosjektet, som gir ein netto kostnad på kr 380.000.

Plan bygg oppmåling

Planleggar vart tilsett hausten 2016. Budsjettet for dette området vert derfor høgare enn 2016.

Brann- og oljevern

Det er budsjettert med kr 190. 000 i opplæring. Opplæringsplanen vert intensivert fordi det er risiko for at opplæringscenteret i Ålesund vert lagt ned, og da vert opplæringa lagt til Tjeldsundet ved Harstad. Det vil medføre store reiseutgifter.

Det er vedteke eit samarbeid med vaktordning mellom Norddal og Stordal. Det har hittil ikkje vore inngått avtale med Stordal. Ein avtale vil føre til auka utgifter til varabrannsjef.

Næring og miljø

Næringsarbeidet er vedteke overført til ekstern leverandør.

Budsjettet til veterinærordninga er oppretthalde med ein netto utgift på kr 310.000.

Næringsfondet

Strategisk næringsplan har skissert bruk av fondet for 2016 – 2019. Tilskota er fordelt på ulike artar.

Etter strategisk næringsplan vil budsjett for ansvaret bli:

	Ansvar 6110 Næringsfondet	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
1083	Tapt arbeidsforteneste	1 470	0	2 000
1099	Arbeidsgjevaravgift	156	0	0
1160	Bilgodtgjersle	2 088	0	2 000
1171	Reiseutgifter tilsette (ikkje godtgjersle)	140	0	0
1294	Andre interne overføringer	1 878 000	659 000	250 000
1467	Tilskot Fjordhagen AS	0	550 000	1 070 000
1468	Anleggsbidrag breiband	0	700 000	700 000
1471	Tilskot til næringslivet	750 430	986 000	925 000
1472	Tilskot til organisasjonar	0	105 000	55 000
1478	Avskrivning - tap på fordring og garantiar	185 000	0	0
1550	Avsetning til bundne driftsfond	3 024 246	3 000 000	3 000 000
1877	Konsesjonsavgift	-3 030 595	-3 000 000	-3 000 000
1900	Renter på bankinnskot	-41 877	0	-4 000
1902	Renteinntekter på utlån	-270	0	0
1923	Avdrag på andre utlån	-6 822	0	0
1950	Bruk av bundne driftsfond	-3 285 000	-3 000 000	-3 000 000
	Sum ansvar: 6110 Næringsfondet	-523 035	0	0

Eigedomsforvaltning

Det er budsjettert med reduksjon av to årsverk. Det gir ikkje synleg reduksjon på grunn av at i 2016 er eitt årsverk brukt på investeringsprosjekt, og det er kome nye utgifter Driftsutgiftene til Martin Linge huset er budsjettert med direkte utgifter på kr 431.000. I tillegg kjem reinhald og vaktmeister.

Skulen i Fjørå er vedteke seld. Utgiftene for 2017 er redusert til straum og forsikring.

Teknisk næring og miljø	Rekneskap 2015	Regulert budsjett 2016	Budsjettbehov 2017
Fellesansvar TNM		859 000	912 000
Teknisk drift	4 564 524	5 196 740	4 776 000
Teknisk drift - sjølvkost	-664 361	-400 000	-240 000
Plan bygg oppmåling	911 318	982 562	1 234 000
Brann- og oljevern	2 644 860	2 551 730	2 866 000
Næring	432 146	448 214	207 000
Eigedomsforvaltning		8 689 988	8 680 000
Sum		18 328 234	18 435 000

5. Investeringar

Kommunalsjefane har kome med investeringsbehova, og rådmannen har rom for alle forslaga innafor ramma.

Nye tiltak 2017	
Sentraladministrasjonen	
Rullestolrampe Norddal kyrkje - tillegg	140 000
Skule og barnehage	
Forprosjekt renovering Eidsdal skule - tillegg	170 000
Inventar og utstyr Eidsdal skule	130 000
Helse og omsorg	
Lukka skap for antibiotika	100 000
Medisinsk utstyr	300 000
TNM	
Brannbil	700 000
Kabling for IKT-struktur på VTS og omsorgsbustadar	1 000 000
	2 540 000

Per oktober er det ubrukte midlar som kan overførast dersom investeringane ikkje vert ferdige i 2016:

	Forslag om overføring til 2017
EKommune Sunnmøre	62 504
IKT-investeringar	509 017
Eidsdal skule - forprosjekt	230 000
Rullestolrampe Norddal kyrkje	110 000
Forprosjekt ombygging omsorgsbustader	300 000
Hovedvassplan Sylte vassverk	1 300 000
Muribugen	250 000
Tettstadutvikling	935 971
Bygg Valldal Fjernvarme AS	2 900 000
	6 597 492

Sentraladministrasjonen:

Rest av løyvingar til IKT i 2016 vil vere tilstrekkeleg til å dekke behova i 2017. Det er to prosjekt som er aktuelle; SvarUt og kvalitetssystem. På grunn av knappheit på ressursar til å ta i bruk nye system vert investeringane redusert i 2017, inntil det vert tatt ut gevinst frå dei investeringane som er gjort.

Valldal skule treng nye datamaskiner for ungdomstrinnet. Utgiftsanslag på kr 120.000. Det vert brukt av overførte midlar til felles IKT-investeringar.

Storfjorden kyrkjelege fellesråd har kome med ønskje om ei utvida ramme for rullestolrampe ved Norddal kyrkje. Soknerådet er skeptisk til utgiftsbehovet.

Skule og barnehage:

Eidsdal skule treng å skifte ut stolar på naturfagrommet og musikkrommet. I tillegg er det ønskje om ActivBoard på dei tre resterande klasseromma som ikkje har. Totalkostnad rundt kr 100.000.

Forprosjekt for å kartlegge behov for renovering av Eidsdal skule er antatt å vil kome opp i kr 400.000. Det er tidlegare sett av kr 230.000 til dette føremålet. Ny løyving i 2017 er foreslått til kr 170.000. Av totalkostnadene er kr 300.000 honorar til arkitekt/konsulent.

Helse og omsorg:

Lukka skap/avlukke med avtrekk for behandling av antibiotika er foreslått med kr 100.000. Det er krav etter forskrift – arbeidsmiljø.

Utskifting av dårlig medisinsk utstyr er foreslått med kr 300.000. Det er nødvendig for å gi dagens kvalitet i en del undersøkingar.

Løyving til nye omsorgsbustader overførast frå 2016 til 2017. Det er ikkje relevant å starte på dette før ein endra tildelingsmetodikk ligg føre utover 2017. Først da kjenner ein behovet ut i frå eit endra ståsted.

Teknisk, næring og miljø:

Ny brannbil i Valldal:

Den tankbilen vi har i dag var ein utrangert mjølkebil kjøpt av Sunnmøre Meieri. Bilen er ein 1980 mod., har ein kilometerstand på 1.200.000 km, to-hjulstrekk og er rett og slett mett av dagar. Dette er eit utrykkingskøyretøy som manglar det meste av dagens sikkerheitsutstyr som sikkerheitsbelter, airbagar osv.

Normale HMS-krav for mannskapet kan ikkje oppfyllast med dette køyretøyet.

I handsaming av investeringsbudsjettet for 2016 var det frå politisk hald fokus på investering i tettstadprosjektet og opparbeiding av Muribugen. Begge prosjekta har attståande midlar i 2016, som kan overførast til 2017. Foreslåtte løyvingar i resten av planperioden er teke med.

I budsjettsaka i desember 2015 kom det forslag om å gi kr 200.000 til utgreiing av oppgradering av Hjellevegen. Det vart nedstemt, og vert ikkje teke med i rådmannen sitt forslag.

Startlån

Det er ikkje lagt inn innlån frå Husbanken for vidare utlån som Startlån i 2017. Det står framleis om lag kr 1,4 mill ubrukt til dette formålet. Det vert budsjetttert med utlån på kr 500.000.

Kjøp av andelar

Budsjetttert kjøp av aksjar og andelar er pliktig eigenkapitalinnskot i KLP.

Eigenkapitalinnskotet er heimla i vedtektene til KLP, § 2-3. Vi kan ikkje låne for å finansiere dette innskotet, og finansieringa vert å bruke av frie investeringsfond.

Finansiering av investeringane

Det er vedteke å selje skulen/barnehagen i Fjørå. Den er ikkje lagt ut for sal enno, men ein reknar med at ein minimum vil få inn kr 2 millionar på salet. Gevinsten ved salet vert brukt som delvis finansiering av investeringar i anleggmidlar.

6. Vedlegg

Budsjettskjema 1A

Budsjettskjema 1A	Rekneskap 2015	Regulert budsjett 2016	Budsjett 2017	Øk.plan 2018	Øk.plan 2019	Øk.plan 2020
Skatt på inntekt og formue	-33 900 857	-45 627 000	-45 500 000	-45 500 000	-45 500 000	-45 500 000
Naturressursskatt	-9 757 572					
Ordinært rammetilskott	-69 310 998	-68 991 000	-70 241 000	-70 548 000	-70 662 000	-70 662 000
Skatt på eigedom	-21 012 036	-20 100 000	-14 100 000	-19 000 000	-21 000 000	-21 000 000
Konsesjonskraft	-7 149 134	-4 000 000	-5 200 000	-6 000 000	-6 000 000	-6 000 000
Andre generelle statsliskott						
Sum frie disponible inntekter	-141 130 597	-138 718 000	-135 041 000	-141 048 000	-143 162 000	-143 162 000

Renteinntekter og utbytte *	-3 983 118	-2 050 000	-1 750 000	-1 750 000	-1 750 000	-1 750 000
Gevinst finansielle instrumenter	0	0				
Renteutgifter, provisjonar og andre finansutgifter *	6 121 566	5 951 000	5 100 000	5 000 000	4 800 000	4 600 000
Kalkulatoriske renter sjølvkost	-394 377	-260 000	-260 000	-260 000	-260 000	-260 000
Tap finansielle instrumenter	1 639 938	500 000	0			
Avdrag på lån *	12 269 541	12 180 000	12 500 000	13 000 000	14 000 000	14 000 000
Netto finansinntekter/utgifter	15 653 550	16 321 000	15 590 000	15 990 000	16 790 000	16 590 000

Til dekning av tidligere års meirforbruk						
Til ubundne avsetningar		200 000	1 500 000	2 000 000	1 500 000	1 500 000
Til bundne avsetningar	3 030 595	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
Bruk av tidligere års mindreforbruk						
Bruk av ubundne avsetningar*	-4 151 000	-885 000				
Bruk av bundne avsetningar	-3 030 595	-3 000 000	-3 000 000	-3 000 000	-3 000 000	-3 000 000
Netto avsetningar	-4 151 000	-685 000	1 500 000	2 000 000	1 500 000	1 500 000
Motkonto kapitalkostn. sjølvkost	-694 024	-620 000	-600 000	-600 000	-600 000	-600 000
Overført til investeringsrekneskapet		0	0	0	0	0

Til fordeling drift	-130 322 071	-123 702 000	-118 551 000	-123 658 000	-125 472 000	-125 672 000
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)		123 702 000	128 715 000	128 715 000	128 715 000	128 715 000
Rekneskapsmessig meir (-)/mindreforbruk*	-1 301 550	0	10 164 000	5 057 000	3 243 000	3 043 000

* Finansinntekter/utgifter i Norddal Eigedomsselskap KF er tatt med i rekneskap 2015 for å få samanlikningstal

Budsjettskjema 1B

Budsjettskjema 1B	Rekneskap 2015	Regulert budsjett 2016	Budsjett 2017	Øk.plan 2018	Øk.plan 2019	Øk.plan 2020
Rådmann	6 651 111	1 876 345	2 967 000	2 967 000	2 967 000	2 967 000
Fellestener	6 809 420	9 650 540	9 745 000	9 745 000	9 745 000	9 745 000
Skule og barnehage	42 153 732	40 679 921	42 819 000	42 819 000	42 819 000	42 819 000
Helse og omsorg	53 706 969	53 166 960	54 749 000	54 749 000	54 749 000	54 749 000
Teknisk, næring og miljø	25 099 288	18 328 234	18 435 000	18 435 000	18 435 000	18 435 000
Fordelt til drift	134 420 520	123 702 000	128 715 000	128 715 000	128 715 000	128 715 000

Budsjettskjema 2A

Budsjettskjema 2A	Rekneskap 2015	Regulert budsjett 2016	Øk.plan 2017	Øk.plan 2018	Øk.plan 2019	Øk.plan 2020
Investeringar i anleggsmiddel	2 877 024	35 052 214	2 540 000	3 200 000	2 850 000	500 000
Utlån og forskoteringar	2 098 000		500 000			
Eigenkapitalinnskot KLP	469 980	500 000	600 000	600 000	600 000	600 000
Avdrag på lån						
Dekning tidl års meirforbruk	205 008					
Avsetningar						
Årets finansieringsbehov	5 650 012	35 552 214	3 640 000	3 800 000	3 450 000	1 100 000

Finansiert slik:

Bruk av lånemidlar	-2 992 771	-20 163 531	-500 000			
Inntekter frå sal av anleggsmidlar	-416 193		-2 000 000			
Tilskott til investeringar	-2 787 574	-1 113 712				
Kompensasjon for mva	-291 210	-3 967 968	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000
Mottatte avdrag på lån og refusjonar	-114 260	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
Andre inntekter						
Sum eksternt finansiering	-6 602 008	-25 345 211	-2 800 000	-300 000	-300 000	-300 000

Overført frå driftsrekneskapet						
Bruk av tildl års udisponert						
Avsett til bundne investeringsfond						
Bruk av avsetningar	-205 008	-10 207 003	-840 000	-3 500 000	-3 150 000	-800 000
Sum finansiering	-6 807 016	-35 552 214	-3 640 000	-3 800 000	-3 450 000	-1 100 000

Udekket/udisponert	-1 157 004	0	0	0	0	0
---------------------------	-------------------	----------	----------	----------	----------	----------

Budsjettskjema 2B

Budsjettskjema 2B	Rekneskap 2015	Regulert budsjett 2016	Budsjett 2017	Øk.plan 2018	Øk.plan 2019	Øk.plan 2020
eKommune Sunnmøre		110 000				
IKT-plan	276 181	847 145	0	500 000	500 000	500 000
Rullestolrampe Norddal kyrkje		110 000	140 000			
Utviding kyrkjegard				500 000		
Brannsikring kyrkje				900 000	900 000	
Traktor til kyrkjegard					200 000	
Sum Sentraladministrasjon	276 181	1 067 145	140 000	1 900 000	1 600 000	500 000
Forprosjekt Eidsdal skule		230 000	170 000			
Inventar og utstyr Eidsdal skule			130 000			
Syltebøen barnehage		380 447				
Inventar bibliotek	27 937					
Sum skule - barnehage	27 937	610 447	300 000	0	0	0
Elektronisk meldingsutveksling	94 797					
Vaskeutstyr heimetenesta	17 195					
Lukka skap for antibiotika			100 000			
Medisinsk utstyr			300 000			
Bilar - kjøp av fleire leasa bilar		600 000				
Dagsenter demente		100 000				
Forprosjekt omsorgsbustader		450 000				
Arbeidsmiljøtiltak omsorgsbustad Eidsdal		300 000				

Sum helse og omsorg	111 992	1 450 000	400 000	0	0	0
Flytting FDV/brannstasjon	247 646	52 354				
Vegkryss Ødegård	34 765	-89 276				
Gatelys LED-lampar	-30 142					
Fortausparsell Sylte i Valldal		50 000				
Veg på Grønning	219 230					
Fjernvarmeanlegg - tilknytning Idrettshall		500 000				
Fjernvarmeanlegg - tilknytning hotell		250 000				
Opparbeiding Murigrandane	236 410	36 506				
Muriparken	-67 846	784 329				
Hovudvassplan-Valldal Vassverk		2 917 578				
Vassverk utbygging	-99 841	550 898				
Adresseprosjekt skilting	373 759					
Idrettsbane Eidsdal	-1 786 256	-1 024 436				
Muribugen		250 000		500 000	1 250 000	
Tømmestasjon bilbil	224 664					
Brannbil			700 000			
Regulering Omenås bustadfelt		150 000				

Tettstadutvikling	-240 000	935 971		800 000		
Brannvesen - nødnett	101 278	98 722				
Produksjonsanlegg varme/kulde	191 231	-420 000				
Bygg Valldal Fjernvarme AS		2 900 000				
Flerbrukshall		22 868 264				
Kabling for IKT-struktur VTS og omsorgsbustadar			1 000 000			
Sum teknisk, næring og miljø	-595 102	30 810 910	1 700 000	1 300 000	1 250 000	0
	-178 992	33 938 502	2 540 000	3 200 000	2 850 000	500 000

Investeringsar i Norddal Eige-domsselskap i 2015 er ikkje teke med.

Årsverksplan

Årsverksplan	Årsmelding	30.09.	April	Plan
faste stillingar	31.12.2014	2015	2016	2017 -2020
Rådmann				
Politisk styring	1,0	1,0	1,0	1,0
Rådmannsleiing	3,0	2,0	1,0	1,0
Sum Rådmann	4,0	3,0	2,0	2,0
Fellestener				
Fellestener	10,7	8,7	8,7	8,2
Beredskap og informasjon		0,6	0,6	0,4
Flyktingteneste			1,0	0,5
Sum Fellestener	10,7	9,3	10,3	9,1
Helse og omsorg				
Fellesområde helse/PLO		1,0	2,0	1,5
Helse	9,0	8,6	8,6	8,6
God helse		0,5	0,5	0,5
Kraftsenteret		0,5	0,5	0,0
Sosial-NAV	1,0	1,0	0,5	0,5
Pleie og omsorg - heimetenester	37,5	37,9	33,2	32,2
Pleie og omsorg - institusjon	40,5	38,7	34,5	34,0
Sum Helse og omsorg	87,9	88,2	79,8	77,3
Skule og barnehage				
Fellesområde skule/barnehage	1,0	1,0	1,0	1,0
Valdal skule	29,0	29,9	30,7	31,5
Eidsdal skule	12,4	12,7	11,9	10,9
Dalsbygda barnehage	4,3	4,3	4,7	4,3
Syltebøen barnehage	14,4	14,9	14,0	11,4
Kulturskolen	3,1	3,1	3,0	3,0
Kultur	1,5	0,5	0,4	0,2
Frivilligsentralen	0,5	0,5	0,5	0,5
Bibliotek	1,4	1,4	1,4	1,4
Sum Skule og barnehage	67,6	68,3	67,6	64,2
Teknisk, næring og miljø				
Fellesområde TNM			1,0	1,0
Teknisk drift	3,5	3,5	4,0	3,0
Teknisk drift - sjølvkost	1,0	0,0	0,0	0,0
Plan bygg oppmåling og brann	2,0	1,0	1,8	2,8
Næring	2,8	2,0	2,0	1,5
Eigedomsforvaltning	12,5	12,4	10,5	8,5
Sum Teknisk, næring og miljø	21,8	18,9	19,3	16,8
Årsverksramme	192	188	179	169